

FOUNDATION COURSE ON EDUCATION OF CHILDREN
WITH DISABILITIES

01400

Term-End Examination

December, 2012

FCED (Eng. & Marathi) : FOUNDATION COURSE ON
EDUCATION OF CHILDREN WITH DISABILITIES

Time : 2 hours

Maximum Marks : 80

Note : There are **forty** (40) multiple choice questions in the booklet. Each question has **four** (4) choices. You need to select best answer out of the given choices and mark the same in the OMR sheet. Read the instructions carefully given on the OMR sheet before filling the answer. Each question carries **two** (2) marks.

2x40=80

1. The type of communication that can be encouraged in children who have difficulty in speaking is :
(1) Vocal   (2) Verbal   (3) Gesture   (4) Reading
2. _____ must be provided while teaching daily living skill to the persons with visual impairment.
(1) Learning   (2) Prompting   (3) Integration   (4) Assessment
3. The obstacles and cause of hindrance in the development process of disability rehabilitation and empowerment is/are _____.
(1) education   (2) empowerment
(3) inclusion   (4) Traditional attitudes and beliefs
4. Which of the following model of services for persons with disability will justify the statement 'reading the unreachable' ?
(1) Home based model   (2) Resource model
(3) Itinerant model   (4) Distance learning model

5. The co-curricular activities can be viewed in _____ categories.
(1) 8 (2) 6 (3) 5 (4) 4
6. A child swipes at objects at the age group of :
(1) 4 months (2) 3 months (3) 5 months (4) 6 months
7. The most effective method of teaching the persons with visual impairment is :
(1) multi-sensory (2) interview (3) discussion (4) observation
8. Which method is the most effective in knowing the child well ?
(1) Questionnaire (2) Interview (3) Case Work (4) Check List
9. Education for all is the key principle of :
(1) Segregated education (2) Inclusive education
(3) Integrated education (4) Secondary education
10. Appliances used to prevent or correct deformities are called :
(1) Canes (2) Orthoses (3) Crutches (4) Adaptive device
11. During colonial rule Christian Missionaries and voluntary Organisations engaged in providing services to persons with disabilities as a matter of _____.
(1) Charity (2) Right (3) Policy (4) Law
12. Braille learning requires some pre requisite skills called :
(1) Readiness skills (2) Sensory motor skills
(3) Braille mechanism (4) Verbalism
13. Which of the following is **not** a device for a person with visual impairment ?
(1) Audible Ball (2) Playing Card
(3) Liquid Level Indicator (4) Audiometer

14. A three year old child who cannot sit in class for more than 2 - 3 minutes may have :
- (1) Mental Retardation (2) ADHD
(3) Locomotors Difficulties (4) Cerebral palsy
15. _____ like a typewriter for the children with visual impairment.
- (1) Abacus (2) Braille slate (3) Braille (4) Taylor frame
16. Technique that gives the feedback whether the objectives, which had been set, are fulfilled or not is called _____.
- (1) Evaluation (2) Assessment (3) Calculation (4) (1) and (2) both
17. Technology Development projects in mission mode provides funds for _____.
- (1) Research (2) Services
(3) Aids and appliances (4) Entrepreneurship
18. Concrete material used for the teaching children with mental retardation is helpful to develop understanding and _____.
- (1) shaping (2) concept formation
(3) motivation (4) reinforcement
19. Which of the following is **not** the activity to be taught by a speech and language therapist ?
- (1) Colouring (2) Spellings
(3) Jumping (4) Following one step instruction
20. If a hearing aid is used only in one ear, it is called :
- (1) Binaural (2) Pseudo binaural
(3) Monaural (4) Pseudo monaural
21. Which of the following is **not** an assistive device used in kitchen ?
- (1) Dishwashers (2) Electric knives
(3) Dressing sticks (4) Blenders

22. CBR stands for :
- (1) Community Based Rehabilitation   (2) Construction Based Rehabilitation
(3) Communication Based Rehabilitation   (4) Common Basic Rehabilitation
23. As per ICF ; disability is a term covering :
- (1) Impairment   (2) Activity limitation
(3) Participation Restriction   (4) All of above
24. Behaviour modification involves altering the environmental events to _____ the behaviour.
- (1) influence   (2) boost   (3) decrease   (4) push
25. The full form of CRE is :
- (1) Central Rehabilitation Education
(2) Centre for Rehabilitation Education
(3) Continuing Rehabilitation Education
(4) Council of Rehabilitation Education
26. Teaching of daily living skills is best done :
- (1) By verbal explanatory   (2) In natural setting
(3) Through models   (4) Through simulating conditions
27. A child in pre-school learns :
- (1) multiplication table   (2) addition and subtraction
(3) concepts of place value   (4) concept of big and small
28. Awareness campaign make people aware about their :
- (1) Rights   (2) Duties   (3) Responsibilities   (4) All of the above
29. As per the current trend; every school has to become inclusive to meet the _____ provisions.
- (1) national   (2) legal   (3) state   (4) special

30. The most commonly used approach in teaching functional reading is :
- (1) Alphabetical (2) Whole word
(3) Phonetic (4) Sentence to sentence
31. To make teaching more effective, one should depend most on the :
- (1) Feedback (2) Teaching aids (3) Management (4) Knowledge
32. For the sound cognitive development of a child, what is most essential is :
- (1) Good nutrition (2) Love
(3) Strict attitude (4) Stimulating environment
33. Slow writing, problems of laterality, reversal of numbers are functional deficits seen in :
- (1) Learning Disability (2) Mental retardation
(3) Mental illness (4) Visual impairment
34. Teaching the first step first, then second step chained with the first till the child masters the last step is called _____.
- (1) Backward chaining (2) Forward chaining
(3) Shaping (4) Modeling
35. All the activities done before classroom instruction is referred to as :
- (1) Interactive activities (2) Post-active activities
(3) Pre-active activities (4) None of the above
36. The Braille and abacus becomes necessity for a child with :
- (1) MR (2) VI (3) HI (4) PH
37. Deen Dayal Upadhyaya Rehabilitation Scheme is also known as :
- (1) DDRC (2) DRC (3) DDRS (4) IEDC

38. The most important member of the multidisceplenary team is :

- (1) Special Educator (2) Parents
(3) Therapist (4) Doctor

39. _____ should not be viewed as an end in itself but as part of a process to enable persons with disabilities as equals in community life.

- (1) Orthosis (2) Assistive devices (3) Splints (4) Rehabilitation

40. Inclusive education is beneficial as all children are :

- (1) Enriched (2) Able to play
(3) Able to walk (4) Become free

_____

अपंगत्वबाधित मुलांच्या शिक्षणासाठी पायाभूत अभ्यासक्रम

सत्रांत परीक्षा

दिसम्बर, 2012

एफ.सी.ई.डी. (Eng. & Marathi) : अपंगत्वबाधित मुलांच्या शिक्षणासाठी पायाभूत
अभ्यासक्रम

समय : 2 घण्टे

अधिकतम अंक : 80

नोट : या प्रश्न पुस्तिकेत 40 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. सर्व प्रश्नांना चार-चार पर्याय आहेत. दिलेल्या पर्यायपैकी सर्वोत्तम उत्तर निवडून ओ. एम. आर. शीट मध्ये खूण करायची आहे. प्रत्येक प्रश्नाला 2 गुण आहेत.

- ज्या मुलांना बोलण्यास अडचण होते त्यांना कोणत्या संवाद प्रकारा द्वारे प्रोत्साहित केले जाऊ शकते : 2x40=80
(1) मौखिक (2) शाब्दिक (3) संकेत (4) वाचन
- दृष्टिबाधित व्यक्तींना दैनंदिन जीवन कौशल्य शिकविताना _____ चा समावेश केला पाहिजे.
(1) अध्ययन (2) वेळोवेळी सहायता (3) एकात्मिकरण (4) मूल्यमापन
- अपंगत्व पुनर्वास व सशक्तिकरण विकास प्रक्रियेत येणाऱ्या अडथळा व अडसर यांचे मुख्य कारण आहे.
(1) शिक्षण (2) सशक्तिकरण
(3) समावेशी (4) पारंपारिक मनोवृत्ती व समजूत
- खालील पैकी कोणता नमुना 'न पोहचलेल्या पर्यंत पोहचणे' या विधानाचे समर्थन करते.
(1) गृह आधारित नमुना (2) संसाधन नमुना
(3) फिरस्ता नमुना (4) दूरस्थ शिक्षण नमुना
- सहाय्यक पाठ्यक्रम कृतींना _____ श्रेणीं मध्ये ठेऊ शकतो.
(1) 8 (2) 6 (3) 5 (4) 4

6. एक मुल या वयात वस्तु ओढते.
- (1) 4 महिने (2) 3 महिने (3) 5 महिने (4) 6 महिने
7. दृष्टिबाधित व्यक्तींना शिकविण्याची सर्वात प्रभावी पद्धत ही आहे :
- (1) बहु संवेदी (2) मुलाखत (3) चर्चा (4) निरीक्षण
8. मूलाला समजण्याची सर्वात प्रभावी पद्धत कोणती आहे?
- (1) प्रश्नावली (2) मुलाखत (3) केस वर्क (4) उपलब्धता सूची
9. सर्वांसाठी शिक्षण हे खालील पैकी कशाचे मुख्य तत्व आहे.
- (1) पृथककृत शिक्षण (2) समावेशक शिक्षण
(3) एकात्मिक शिक्षण (4) माध्यमिक शिक्षण
10. व्यंग प्रतिबंध वा सुधार करण्याकरिता वापरण्यात येणाऱ्या साधनांना हे म्हणतात :
- (1) छडी (2) ओर्थोसिस (3) कुबडया (4) अनुकूलित उपकरण
11. वसाहती राज्या दरम्यान ख्रिस्ति धर्मप्रसारक व स्वयंसेवी संस्था अपंगत्व बाधित व्यक्तींना जी सेवा पूरवित होते ते या रूपात.
- (1) भूतदया (दानधर्म) (2) अधिकार (3) नीती (4) कायदा
12. ब्रेल शिकताना काही पूर्व-आवश्यक कौशल्यांची आवश्यकता असते, जी :
- (1) तयारी कौशल्य (2) संवेदी कारक कौशल्य
(3) ब्रेल तंत्र (4) मौखिकता
13. दृष्टिबाधित व्यक्तिकरिता यापैकी कोणते दैनंदिन जीवन साधन / उपकरण नाही.
- (1) श्राव्य घंटी (2) पत्ते (3) द्रव स्तर सूचक (4) श्रव्यतामापक
14. एक तीन वर्षांचे मूल जे 2-3 मिनिटांहून अधिक काळ वर्गात बसू शकत नाही त्याला हे असू शकते.
- (1) मती मंदत्व (2) अटेन्शन डेफिझित हाइपर एक्टिविटी डिसऑर्डर
(3) चलन शक्ती समस्या (4) प्रमस्तिष्क अंगघात

15. दृष्टिबाधित मुलांसाठी हे एक टंकलेखन यंत्रासारखे आहे.
 (1) अँबकस (2) ब्रेल पाटी (3) ब्रेलर (4) टेलर फ्रेम
16. ठरवलेली उद्देश्य पूर्ण झाली आहेत किंवा नाही याची प्रतिक्रिया हे तंत्र देते.
 (1) मूल्यांकन (2) मूल्यमापन (3) गणनक्रिया (4) 1 व 2 दोन्ही
17. युद्धस्तरिय प्राद्योगिकी विकास प्रकल्पा अंतर्गत या करीता निधी पूरविला जातो.
 (1) संशोधन (2) सेवा (3) सहाय्यक उपकरण (4) उद्योजकता
18. मतिमंदत्व बाधित मुलांना शिकविताना वापरण्यात येणारी मूर्त सामग्री ही समज विकसीत करण्यात व _____ करण्यात सहाय्यक असते.
 (1) आकार (2) संकल्पना निर्माण (3) प्रेरणा (4) प्रबलीकरण
19. खालील पैकी कोणती कृति वाक् व भाषा उपचारका द्वारे शिकविली जात नाही.
 (1) रंग भरणे (2) वर्ण विन्यास
 (3) उडया मारणे (4) एक-एक पायरी सूचनांचे अवलंबन
20. जेव्हा श्रवण यंत्र एकाच कानात वापरले जाते त्याला म्हणतात.
 (1) द्विपक्ष ध्वनी (2) स्यूडो द्विपक्ष ध्वनी
 (3) एक पक्ष ध्वनी (4) स्यूडो एक पक्ष ध्वनी
21. खालील पैकी कोणते सहाय्यक उपकरण स्वयंपाक घरात वापरले जात नाही.
 (1) डिशवॉशर (2) विद्युत चाकू (3) ट्रेसिंग स्टिक (4) ब्लेन्डरस
22. CBR चे पूर्ण रूप :
 (1) कम्युनिटी बेस्ड रिहॅबिलिटेशन (2) कन्स्ट्रक्शन बेस्ड रिहॅबिलिटेशन
 (3) कम्युनिकेशन बेस्ड रिहॅबिलिटेशन (4) कॉमन बेसिक रिहॅबिलिटेशन
23. आय.सी.एफ. नुसार अक्षमता च्या अंतर्गत काय येते.
 (1) बिघाड (2) कृति मर्यादा
 (3) सहभाग बंधन (4) वरील पैकी सर्व

24. वर्तन बदलात वर्तनास _____ करण्याकरिता वातावरणातील घटनांमध्ये बदल केला जातो.
 (1) प्रभावित (2) उत्तेजन (3) थांबविणे (4) पूढे नेणे
25. सी.आर.ई. चे पूर्ण रूप आहे.
 (1) सेन्ट्रल रिहॅबिलिटेशन एज्युकेशन (2) सेंटर रिहॅबिलिटेशन एज्युकेशन
 (3) कंटिन्युइंग रिहॅबिलिटेशन एज्युकेशन (4) काउन्सिल ऑफ रिहॅबिलिटेशन एज्युकेशन
26. दैनिक जीवन कौशल्य शिकविण्याची सर्वोत्तम विधी म्हणजे.
 (1) मौखिक समजावणे
 (2) नैसर्गिक मांडणीत
 (3) नमुन्या द्वारे
 (4) विशेष परिस्थिती निर्माण करून त्या द्वारे
27. पूर्व प्राथमिक मधिल मूल हे शिकते.
 (1) पाढे (2) बेरिज वजाबाकी
 (3) स्थान मूल्यांची संकल्पना (4) लहान मोठेची संकल्पना
28. जागरूकता अभियान लोकांना या बदल जागरूक करते.
 (1) अधिकार (2) कर्तव्य (3) जबाबदाऱ्या (4) वरील पैकी सर्व
29. वर्तमान प्रवाहानुसार प्रत्येक शाळेला _____ योजना पूर्ण करण्याकरिता समावेशी होणे आवश्यक आहे.
 (1) राष्ट्रीय (2) कायदा (3) राज्य (4) विशेष
30. व्यावहारिक वाचन शिकविण्यास सर्वाधिक वापरण्यात येणारी पद्धत म्हणजे.
 (1) अक्षरांद्वारे (2) पूर्ण शब्दाद्वारे (3) ध्वनिका द्वारे (4) वाक्य ते वाक्य
31. आपले शिकविणे अधिक प्रभावी होण्याकरिता प्रत्येकाने ह्यावर अवलंबून असायला हवे.
 (1) प्रतिक्रिया (2) अध्यापन सामग्री (3) व्यवस्था (4) ज्ञान

32. मुलाचा चांगला ज्ञानात्मक विकास होण्याकरिता, हे सर्वात आवश्यक आहे.
 (1) चांगला आहार (2) प्रेम (3) कठोर मनोवृत्ती (4) प्रेरक वातावरण
33. हळू लेखन, पार्श्वकतेची समस्या, अंकाचे उलट सूलट करणे ह्या व्यावहारिक कमतरता यात दिसून येतात.
 (1) अध्ययन अक्षमता (2) मतिमंदत्व (3) मानसिक रोग (4) दृष्टि बाधिता
34. पहिली पायरी पहिल्यांदा, मग दूसरी पायरी ला पहिल्या पायरी बरोबर क्रमबद्ध करून शेवटच्या पायरी पर्यंत शिकविणे.
 यात शेवटच्या चरणास _____ असे म्हणतात.
 (1) उलट श्रृंखला क्रम (2) सरळ श्रृंखला क्रम (3) आकार देणे (4) मॉडेलिंग
35. वर्गातील अन्योन्यक्रिये पूर्वी केलेल्या सर्व क्रियांना हे म्हणतात :
 (1) अन्योन्यक्रिया कृति (2) व्यवसाय
 (3) पूर्व-सक्रिय व्यवसाय (4) वरील पैकी कोणतेही नाही
36. _____ साठी ब्रेल व अँबकस गरज आहे.
 (1) एम.आर. मुल (2) अंधत्व बाधित मुल (3) कर्ण बधिर मुल (4) पी.एच. मुल
37. दिन दयाळ उपाध्याय योजना या पैकी कोणत्या नावाने सुद्धा ओळखली जाते.
 (1) डी.डी.आर.सी. (2) डी.आर.सी. (3) डी.डी.आर.एस. (4) आय.इ.डी.सी.
38. गटातील सर्वात मुख्य सदस्य हा असतो.
 (1) विशेष शिक्षक (2) पालक (3) उपचारक (4) डॉक्टर
39. _____ ला स्वतः तील अंतिम स्थिती समजू नये उलट अपंगत्व बाधित व्यक्तिकरिता समाज जीवनात बरोबरीचे स्थान मिळवून देणारी प्रक्रिया समजावी.
 (1) ऑर्थोसिस (2) सहाय्यक उपकरणे (3) स्प्लिंट्स (4) पुनर्वास
40. समावेशित शिक्षण उपयुक्त आहे कारण त्यात सर्व मुले.
 (1) लाभान्वित होतात (2) खेळू शकतात (3) चालू शकतात (4) स्वतंत्र होतात